

Sygn. akt III AUa 1336/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Pietrzak SSA Marek Żurecki
Protokolant	Beata Przewoźny

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2014r. w Katowicach

sprawy z odwołania R. S. (następcy prawnego zmarłej K. S.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach

z dnia 26 lutego 2013r. sygn. akt X U 64/13

oddala apelację.

/-/SSA J. Pietrzak /-/SSA M. Procek /-/SSA M. Żurecki

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1336/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 lutego 2013 roku Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach zmienił - zaskarżony przez ubezpieczoną K. S. skargą o wznowienie postępowania - prawomocny wyrok tegoż Sądu z dnia 27 stycznia 2012 roku, sygn.. akt X U 2530/11, i poprzedzającą go decyzję organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. Inspektorat w P. z dnia 10 października 2011 roku, znak (...), w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do wypłaty ubezpieczonej K. S. emerytury od dnia 1 października 2011 roku.

Sąd Okręgowy ustalił, iż ubezpieczona K. S., urodzona (...), była zatrudniona w urzędzie Kontroli Skarbowej w K. od dnia 1 stycznia 2003 roku do dnia 9 lipca 2012 roku w pełnym wymiarze czasu pracy.

W trakcie opisanego zatrudnienia wystąpiła z wnioskiem emerytalnym i decyzją z dnia 9 lutego 2010 r. organ rentowy przyznał jej prawo do wnioskowanego świadczenia od dnia 1 grudnia 2009 r. Następnie, decyzją z dnia 10 października 2011 roku, znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) w związku z art. 6 ust. 2 i art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 z późn. zm.), wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 roku, ponieważ w tej dacie kontynuowała ona zatrudnienie. Równocześnie organ rentowy poinformował wnioskodawczynię, że w celu podjęcia wypłaty emerytury należy przedłożyć świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 27 stycznia 2012 roku Sąd Okręgowy w Katowicach, sygn. akt X U 2530/11, oddalił odwołanie ubezpieczonej K. S. od przedstawionej decyzji organu rentowego z dnia 10 października 2011 roku.

Wnioskodawczyni K. S. złożyła w dniu 7 stycznia 2013 roku skargę o wznowienie postępowania zakończonego zaprezentowanym wyżej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 27 stycznia 2012 roku. Powołując się na ustawową podstawę wznowienia z art. 401¹ k.p.c. i przywołując wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12, wносиła o wznowienie postępowania sądowego w sprawie zawieszony emerytury i wypłatę zaległych świadczeń.

Oceniając zgłoszoną przez ubezpieczoną skargę o wznowienie postępowania, Sąd Okręgowy podniósł, iż wniesiona została w terminie i opiera się na ustawowej podstawie wznowienia.

Sąd ten stwierdził również, że Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. podał, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cyt. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych - w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS - utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1285).

Sąd pierwszej instancji, opowiadając się za retroaktywnymi skutkami orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego uznał, że po ogłoszeniu orzeczenia tego Trybunału uznającego przepis za niezgodny z Konstytucją, przepis ten nie może być stosowany przez sądy i inne organy nie tylko na przyszłość, lecz również w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału. W konsekwencji przy rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy należało, zdaniem Sądu Okręgowego, pominąć przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd Okręgowy dalej podniósł, iż w związku z powołanym wyżej wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego prawo do wypłaty emerytury dla ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku, a więc również dla wnioskodawczyni, przysługiwało bez względu na kontynuowanie zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Tym samym od dnia 1 października 2011 roku wnioskodawczyni zachowała prawo do wypłaty emerytury.

Uwzględniając skargę o wznowienie postępowania Sąd Okręgowy, na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i ustalił wnioskodawczyni prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku.

W apelacji od zaprezentowanego rozstrzygnięcia organ rentowy zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie prowadzące do przyjęcia, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 roku (K 2/12) stanowi podstawę nakazania organowi rentowemu wypłaty emerytury ubezpieczonej od 1 października 2011 roku w sytuacji, gdy wyrok Trybunału wszedł w życie w dniu 22 listopada 2012 roku i nie ma mocy wstecznej.

W konsekwencji, organ rentowy wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie skargi.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy powołując się na art. 190 ust. 3 Konstytucji RP wskazał, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego wywiera skutki prawne od daty ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, a więc na przyszłość. W wyroku z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12 Trybunał Konstytucyjny nie wskazał innej daty utraty mocy prawnej przez przepisy w nim wskazane. Zdaniem apelującego, powołany wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r. okresu zawieszenia wypłaty emerytur na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W dniu (...) K. S. zmarła.

Postanowieniem z dnia 12 czerwca 2014 r. Sąd Apelacyjny, na mocy art. 136 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podjął postępowanie z udziałem jej następcy prawnego - męża R. S..

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji jako własne, uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Powtórzyć zatem należy, iż Trybunał Konstytucyjny orzeczeniem z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12 (Dz. U. z 2012 r. poz. 1285) uznał, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku

z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP.

W utrwalonej judykaturze Sądu Najwyższego trafnie przyjmuje się, że skutkiem uznania za niekonstytucyjne przepisów w określonym zakresie jest obowiązek zapewnienia przez wszystkie sądy, które orzekły na podstawie niekonstytucyjnych przepisów prawa, stanu zgodnego z Konstytucją w zakresie wiążąco rozstrzygniętym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego (por. uchwałę z dnia 23 stycznia 2001 r., III ZP 30/00, OSNAPiUS 2001

nr 23 poz. 685 i wyroki: z dnia 5 września 2001 r., II UKN 542/00, OSNAPiUS z 2004 r. nr 2 poz. 36, z dnia 12 czerwca 2002 r., II UKN 419/01, OSNAPiUS z 2002 r. nr 23 poz. 58,

z dnia 27 września 2002 r., II UKN 581/01, OSNAPiUS z 2002 r. nr 23 poz. 581, z dnia

18 grudnia 2002 r., I PKN 668/01, OSNAPiUS z 2004 r. nr 3 poz. 47, z dnia 18 maja 2010 r., III UK 2/10, OSNP 2011 nr 21-22 poz. 278 i z dnia 4 lipca 2012 r., III UK 132/11 - niepublikowany). Skoro uznane za niezgodne z Konstytucją przepisy prawa naruszały ustawę zasadniczą już od dnia ich wejścia w życie (ex tunc), przeto nie mogą być legalną podstawą orzekania przez sądy (por. wyrok SN z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 330/12,

LEX nr 1328042). Trzeba mieć przy tym na względzie, że przepis art. 190 ust. 4 Konstytucji, traktuje orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego jako podstawę do wznowienia postępowania, uchylecia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych

w przepisach właściwych dla danego postępowania. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2006 r., I PK 116/05 (LEX nr 214272), realizację reguły określonej

w art. 190 ust. 4 Konstytucji, stanowi na gruncie postępowania cywilnego przepis art. 401¹ k.p.c., nakazujący wznowienie postępowania sądowego w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową, lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

W konsekwencji, po wznowieniu postępowania na podstawie art. 401¹ k.p.c. sąd stwierdzając, iż orzeczenie zostało wydane na podstawie obowiązującego aktu prawnego, ma jednocześnie przesłankę do innego rozstrzygnięcia sprawy, uznając, że choć akt ten obowiązywał, to jednak nie powinien być zostać w sprawie zastosowany, co okazało się dopiero po wydaniu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

Dodać przy tym należy, iż Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 7 marca 2013 r., I UK 519/12 (niepublikowany) i z dnia 25 kwietnia 2013 r., I UK 593/12 (niepublikowany) - wydanych w analogicznych stanach faktycznych i prawnych, stwierdził, że zaskarżony wyrok oparty na niezgodnym ex tunc z art. 2 Konstytucji RP - art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (w jego niekonstytucyjnym zakresie, o którym mowa w powołanym wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12), podlega uchyleciu na podstawie art. 190 ust. 4 Konstytucji RP w związku z art. 398¹⁵ k.p.c., bez zbędnego i naruszającego zasady ekonomii procesowej odesłania sprawy na drogę wniesienia skargi o wznowienie postępowania na podstawie art. 401¹ k.p.c.

Odnosząc powyższe rozważania do sytuacji faktycznej zaistniałej w sprawie niniejszej stwierdzić należy, iż Sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał, że skoro rozstrzygnięcie zawarte w decyzji z dnia 10 października 2011 r. zostało oparte na przepisie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który uznany został za niekonstytucyjny, to nie mógł on stanowić podstawy wstrzymania wypłaty emerytury wnioskodawczyni od 1 października 2011 roku.

Konkludując, Sąd drugiej instancji uznał apelację za bezzasadną i na podstawie art. 136 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

/-/SSA J. Pietrzak /-/SSA M. Procek /-/SSA M. Żurecki

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek